

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра “Міжнародна економіка”

ЗАТВЕРДЖЕНО
Радою факультету
протокол № 1 від 23.09.08
Голова Ради

д.е.н., проф. Черніченко Г.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

**“Методика дослідження зовнішньоекономічної
діяльності”**

для студентів спеціальності 0103 “Міжнародна
економіка”

Донецьк 2008

Укладачі: проф. Макогон Ю.В.
ст.викладач Пилипенко В.В.

Рецензенти: к.е.н., доц. Лисенко К.В.
к.е.н, доц. Хаджинов І.В

Робоча програма ухвалена на засіданні кафедри міжнародної економіки,
протокол № 1 від 28.08. 2008 р.

Зав. кафедрою

Ю.В. Макогон

Робоча програма ухвалена на засіданні навчально-методичної комісії
економічного факультету, протокол № 1 від 03.09. 2008 р.

Голова НМК

Т.В. Орехова

1. ВСТУП

1.1. Опис

Вивчення світової економіки та зовнішньоекономічної діяльності потребує знати методику і механізм основних положень, зв'язаними з організацією проведення наукових досліджень зовнішньоекономічної діяльності і методологічних основ наукового дослідження.

В курсі розглянуті методологічні основи наукового пізнання, загальнонаукові методи, застосовувані у всіх видах і на всіх етапах наукових досліджень, питаннями організації і проведення наукового дослідження зовнішньоекономічної діяльності.

1.2. Рівень. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами

Мета курсу: засвоєння знань про методику проведення зовнішньоекономічної діяльності.

Основні завдання курсу:

 ознайомити з методологічними основами наукового пізнання та економічними експериментами наукового дослідження.

 одержати теоретичні знання про наукові методи дослідження в зовнішньоекономічній діяльності.

 сформулювати поняття гіпотези, її доказу і роль у наукових дослідженнях.

 одержати практичні навички в інформаційному забезпеченні науково-дослідного процесу.

 навчити організаційно-методичній і дослідницькій підготовці наукового дослідження в зовнішньоекономічній діяльності.

 ознайомити з етапами узагальнення, реалізації та ефективності науково-дослідного процесу.

 Предмет курсу: організаційно-методична і дослідницька підготовка наукового дослідження у зовнішньоекономічній діяльності.

Після опанування дисципліни студент повинен:

знати:

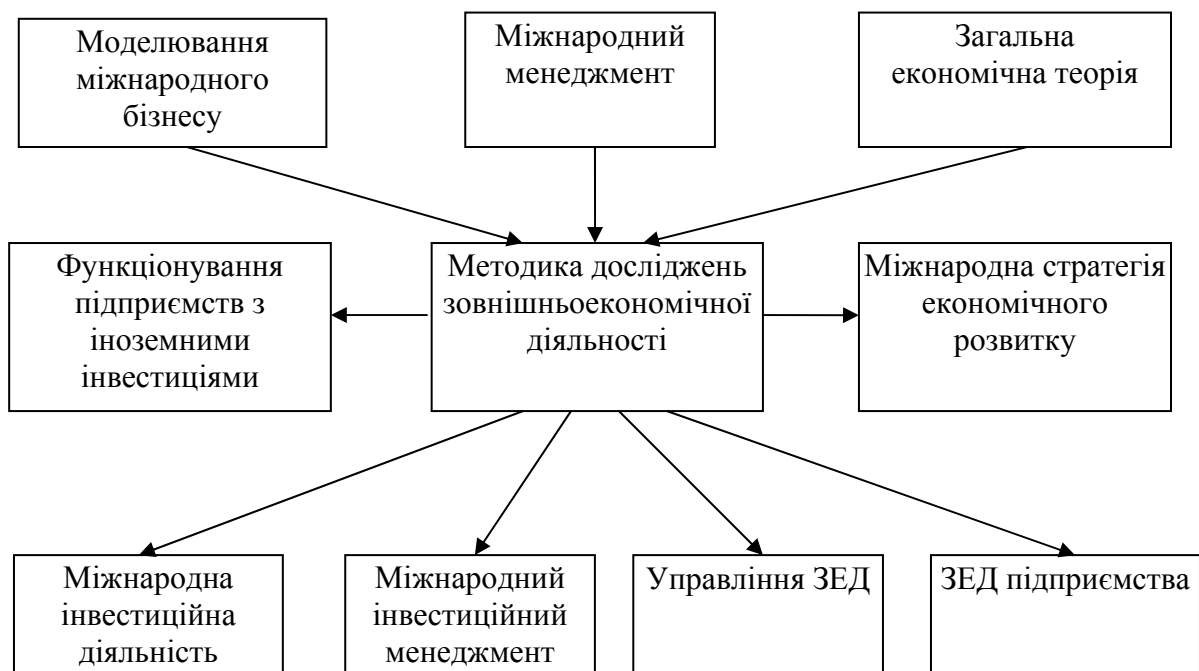
- ❖ роль, мети, види та основні функції аналізу і синтезу, індукції і дедукції в процесі наукового пізнання;
- ❖ основи функціонування системного аналізу і комплексного підходу, їхню роль у зміні зовнішніх процесів у сфері фінансового і міжнародного ринків;
- ❖ базові загальнонаукові і аналітико-прогностичні методи в економіці;
- ❖ поняття економічного експерименту, його основні задачі, результати проведення, а так само економічний аналіз і оцінку результатів експерименту;
- ❖ роль і поняття гіпотези, її розробку та основні етапи доказу і формулювання;
- ❖ випадки і умови доцільного математичного планування експерименту, сутність окремих етапів, типи помилок і методи їхнього виключення;
- ❖ основні етапи теоретичного дослідження проблем, зв'язаних з поняттям наукової інформації;
- ❖ типи наукових документів, сферу їхнього створення і використання;
- ❖ закономірність росту, розсіювання і старіння наукових документів і аналіз документальних інформаційних потоків;
- ❖ методи класифікації інформації, що використовуються в наукових дослідженнях;
- ❖ що являє собою Internet – мережа, її базові послуги та основні функції;
- ❖ етапи конкретизації теми наукового дослідження і попереднього визначення теоретичних передумов;

уміти:

- розкривати сутність найбільш розповсюджених загальнонаукових методів наукового пізнання;
- визначати методологію конкретного наукового дослідження;
- розкрити логічну суть процедури спростування і її основних елементів;
- аналізувати залежність обсягу експериментальних робіт від ступеня розробки теоретичних положень;
- формулювати основні властивості науково-технічної інформації.

Програма дисципліни „Методика досліджень зовнішньоекономічної діяльності” органічно пов'язана з програмами інших дисциплін бакалаврського та магістерського рівнів підготовки фахівців.

Зв'язок курсу з іншими дисциплінами

1.3. СТАТУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна „Методика дослідження зовнішньоекономічної діяльності” відноситься до нормативних дисциплін циклу професійної підготовки.

1.4. Викладацький склад : д.е.н., проф. Макогон Ю.В., ст. викладач
Пилипенко В.В.

1.5. Методика викладання, форми та методи навчання

Дисципліна „Методика досліджень зовнішньоекономічної діяльності” викладається у 7 семестрі, передбачає лекційні заняття, СРСР, залік.

Методики викладання: методика проблемного навчання, евристичне навчання.

Форми навчання: лекції (інформаційного, аналітичного та проблемного характеру).

Методи навчання: мозкові атаки, рольові ігри, дидактичні ігри та ін.

1.6. МОВА ВИКЛАДАННЯ РОСІЙСЬКА ТА УКРАЇНСЬКА.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення дисципліни здійснюється самостійно кожним студентом і включає вивчення теорії і практичну підготовку. Практична підготовка складається у виконанні задач на базах практики, рішенні задач, економічних ситуацій з використанням посібника для самостійного вивчення дисципліни, підготовленого кафедрою міжнародної економіки.

Орієнтований розподіл часу за окремими темами приведено в таблиці.

Тема	Лекції	Прак тич.	СРС	ІРС
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ				
1. Методи наукових досліджень. Наукові методи досліджень у зовнішньоекономічній діяльності.	2(з/в)	-	2	-
2. Економічний експеримент та експеримент у наукових дослідженнях.	2(з/в)	-	2	-
3. Гіпотези у наукових дослідженнях.	2	-	2	-
РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ .				
4. Типи наукових документів, сфера їхнього створення і використання.	4	-	2	-

5. Закономірності росту, розсіювання і старіння наукових документів і аналіз документальних інформаційних потоків.	2(з/в)	-	2	-
6. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу. Глобальна мережа Internet	4		2	
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.				
7. Організаційно-методична підготовка наукового дослідження.	2(з/в)	-	2	-
8. Дослідницька стадія науково-дослідного процесу.	4	-	2	-
9. Етап узагальнення, апробації та реалізації результатів дослідження.	4	-	2	-
УСЬОГО:	18 8(з/в)	-	18	-

3. РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА КУРСУ

Вступ

Предмет та завдання курсу. Зв'язок з дисциплінами, що вивчалися. „Методика досліджень зовнішньоекономічної діяльності” як узагальнюючий курс та спеціальна область „Зовнішньоекономічної діяльності підприємства” та „Міжнародної стратегією економічного розвитку”. Наукові основи економічних досліджень. Структура курсу.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.

ТЕМА 1. Методи наукових досліджень.

Поняття та функції загальнонаукових методів, застосованих у всіх видах і на всіх етапах наукових досліджень.

Визначення аналізу і синтезу, їхні складені елементи, мета і роль у процесі пізнання. Методи, види та основні особливості застосування аналізу і синтезу в економіці.

Поняття загальнонаукових методів індукції і дедукції і спектр їхнього застосування.

Процес абстрагування і його види:

- ототожнення;
- ізолювання;
- конструктивізація;
- пропозиція про потенційну здійснимість .

Наукові дослідження у зовнішньоекономічній діяльності.

Широке використання програмно-цільового планування при розробці і реалізації стратегії і тактики економіки. Планова основа зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.

Поняття і методи лінійного програмування і теорії масового обслуговування, їхнє використання в рішенні реальних економічних задач.

Підвищення якості продукції з одночасною економією матеріальних і трудових ресурсів за допомогою методу функціонально-вартісного аналізу. (ФВА), його ефективність у розвитку економічних рішень.

ТЕМА 2. Економічний експеримент.

Поняття економічного експерименту, його основні напрямки, задачі та етапи здійснення. Одержання економічного аналізу шляхом проведення економічного експерименту. Розробка методики і плану створення експериментальної ситуації. Визначення шляхів одержання доказових результатів експериментів.

План створення експериментальної економічної ситуації. Аналіз і оцінка результатів економічного експерименту. Роль наукового експерименту в розвитку економічної практики

Експеримент у наукових дослідженнях.

Експеримент як найбільш важлива частина наукового дослідження, його способи одержання і вплив на дослідницький процес. Визначення об'єкта дослідження і створення умов експерименту. Основні цілі експерименту в наукових дослідженнях.

Види, фактори і сфера діяльності природних і штучних експериментів. Мети виробничих експериментальних досліджень, фактори що впливають на них. Однофакторна і багатофакторна схеми проведення експерименту.

ТЕМА 3. Гіпотези у наукових дослідженнях.

Гіпотеза як структурний елемент науки, її фактори і наукові пропозиції. Висування гіпотез на основі визначених факторів. Основні етапи розробки гіпотез, їхні пошуки, спостереження та експерименти. Можливості перевірки, доказ і принципи робочої гіпотези.

Основні стадії існування гіпотези. Процес перетворення гіпотези в наукову теорію. Визначення методів дослідження гіпотез і експериментальна перевірка результатів дослідження гіпотез.

Уточнення і конкретизування гіпотез, висування гіпотез за результатами економічних досліджень.

Доказ гіпотез.

Прямий і опосередкований способи доказу гіпотези, їхнє застосування в економічних дослідженнях.

Тези, аргументи і форми, як основні елементи в структурі доказів гіпотез. Поняття і види прямих і побічних доказів.

Роль спростування гіпотез у наукових дослідженнях. Логічна суть процедури спростування і її основних елементів.

РОЗДІЛ 2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ.

ТЕМА 4. Типи наукових документів, сфера їх створення і використання.

Види текстових наукових документів і області їхнього застосування. Поняття і функції первинних і вторинних документів у практиці науково-інформаційної діяльності. Спеціальні і традиційні види періодичних видань,

їхня стандартизація, вимоги та умови. Роль патентної документації у розвитку науково-дослідного процесу. Область застосування нормативно-виробничої документації.

Депоновані документи як носії інформації в процесі наукових досліджень. Їхні мети, документарні права та області публікації. Роль наукових документів у розробці і виконанні вченими і фахівцями наукової діяльності.

Загальні вимоги до збору і добору готової інформації.

Аналіз, добір і системність джерел інформації в задачах дослідження. Структура, методологія і методика вихідних джерел наукової інформації. Формально-організаційний порядок у процесі наукового дослідження або рішення наукових задач. Основні умови підвищення ефективності наукової діяльності.

Роль і значення наукового спілкування в розвитку наукової діяльності. Проведення аналізу документів з метою виявлення його оцінки і значення. Систематизація наукового матеріалу, виявлення, пояснення та усунення джерел розбіжностей і протиріч у науковій інформації.

ТЕМА 5. Закономірності росту, розсіювання і старіння наукових документів та аналіз документальних інформаційних потоків.

Характерні закономірності в системі наукових документів і видань. Аналіз росту наукової документації в різних наукових областях. Інтеграція наукових напрямків і методи їхнього дослідження. Розвиток диференціації і спеціалізації наукових досліджень.

Роль і аналіз первинних і вторинних наукових документів у стані і розвитку науки в цілому та окремих наукових напрямках. Прогнозування та удосконалювання тенденцій розвитку науково-інформаційної діяльності.

Ефективні методи аналізу інформаційних зв'язків. Їхня концепція, основні напрямки і характерні риси.

Тема 6. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу.

Етапи збору і добору наукової інформації для проведення наукових досліджень. Поняття інформаційного забезпечення, його спеціальні методи і роль у науково-дослідному процесі. Основа інформаційного забезпечення наукового дослідження в економіці.

Основні види професійної інформаційної комунікації:

робоча, інформаційна пряма, інформаційна непряма, інформаційна опосередкована. Їхні процеси виробничої і фінансово-господарської діяльності.

Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу та основні принципи його формування. Основні види аналітико-синтетичної обробки наукових документів у процесі дослідницької і науково-інформаційної діяльності.

Глобальна мережа Internet.

Рівні і темпи розвитку використання інформаційних технологій і створення глобальних телекомунікаційних мереж. Internet як всесвітнє об'єднання регіональних і корпоративних комп'ютерних мереж. Функції і визначені правила комп'ютерних маршрутизаторів у мережі Internet. Основні базові послуги мережі Internet.

Використання комп'ютерних систем FTP і TELNET, їхня ефективність і процес доступу до інформації в локальній мережі. Механізм використання E-mail для передачі повідомлень у мережі Internet. Гіпертектова система WEB – технологія, її механізм і характерні риси використання. Основні напрямки розвитку процесу інформатизації сучасного суспільства за допомогою глобальної мережі Internet.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ТЕМА 7. Організаційно-методична підготовка наукового дослідження.

Основні задачі та економічна значимість організаційно-методичної підготовки науково-дослідного процесу. Техніко-економічне обґрунтування науково-дослідної роботи, його основні показники, практична цінність та економічний ефект.

Поняття та основні види економічної ефективності в науково-дослідних роботах. Результати фундаментальних і прикладних досліджень, їхнє використання на підприємстві визначеної області.

Методика визначення економічної ефективності за допомогою очікуваного економічного і фактично економічного ефектів. Розрахунки коефіцієнта економічної ефективності та економічного потенціалу науково-дослідних робіт.

Методи, прийоми і способи складання методики дослідження теми в етапах організаційно-методичної підготовки науково-дослідного процесу.

ТЕМА 8. Дослідницька стадія науково-дослідного процесу.

Основні етапи дослідницької стадії науково-дослідного процесу з використанням теоретичних і емпіричних методів.

Аналіз і проведення теоретичних досліджень з цілю доказу гіпотези. Основні положення розробки економічного обґрунтування пропозицій.

Основи і результати загального аналізу теоретичних і експериментальних досліджень. Порядок підготовки і виконання наукового експерименту, коректування попередніх висновків та рекомендацій з його результатів.

Завершальна стадія науково-дослідного процесу.

Стадія узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження як завершальна стадія науково – дослідницького процесу.

Реалізація результатів дослідження, коректування і доробка результатів наукових досліджень. Основні форми узагальнення результатів науково-дослідної роботи.

Заключні висновки, остаточні рішення і рекомендації результатів наукового експерименту.

ТЕМА 9. Етап узагальнення та апробації результатів дослідження.

Загальні вимоги, структура та правила оформлення результатів науково-дослідної роботи. Використання результатів наукової праці в складанні рефератів, написанні наукових статей, монографій, підготовки доповідей на наукових конференціях.

Наукова стаття і правила її підготовки. Монографія і дисертація як види узагальнення результатів дослідження, їхні структурні частини, функціональні призначення, ступінь новизни та практична значимість результатів дослідження.

Детальний та об'єктивний методи оцінки наукової діяльності і її результатів. Оцінка результатів дослідження за допомогою наукової і науково-технічної експертизи.

Етап реалізації результатів дослідження.

Упровадження результатів наукових досліджень у виробництво для забезпечення науково-економічного ефекту. Теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації, створені в результаті науково-дослідної роботи. Реалізація наукових досліджень у практиці шляхом застосування їх при впровадженні нових технологій організації та економічного стимулювання виробництва конкурентноздатності продукції.

Дослідно-виробничий іспит результатів науково-дослідної роботи та впровадження їх у серійне виробництво або в повсякденну практичну діяльність.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ю.Н. Пахомов, А.С. Филипенко, Д.Г. Лукьяненко, Ю. В. Макогон. Международные стратегии экономического развития: Учебное пособие .- Донецк: ДонНУ, 2008. - 239с.
- 2.Макогон Ю.В., Бударина Н.А., Миронов В.С. Международная экономика: Учебное пособие. - Донецк: ИД, 2007. – 304 с.
3. Макогон Ю.В., Ляшенко В.И. Формы и направления межрегионального трансграничного экономического сотрудничества: Монография. - Донецк: ДонНУ, 2005. - 305 с.
4. Интеграция Украины в международные политические, экономические и финансовые организации: Сборник материалов и докладов. Донецк: - 200ч. - 172с.
5. О.І. Амоша, С.М. Кацура, Ю.В. Макогон, Т.В.Щетілова. Механізми переходу економіки України на інноваційну модель розвитку: Монографія. – Донецьк: 2002. – 108 с.
6. Макогон Ю.В., Ляшенко В.І., Кравченко В.О. Північно-Кавказький вектор економічного міжрегіонального співробітництва для Донбасу: Схід, аналітично-інформаційний журнал, №2 (45), березень. - Донецьк – 2002. - 6-9 с.
7. Макогон Ю.В., Яценко А.Б. Украина и Европейский Союз: проблемы и перспективы сотрудничества: Сборник научных трудов//Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект.- Донецк: ДонНУ, 2002 2 ч. - 475-479 с.
8. Иванов С.Н. Математические методы исследования операций: Учебное пособие. – Донецк: ДонНУ, 2003. – 1 ч. 688 с.
9. Христиановский В.В., Щербина В.П., Полшков Ю.Н. Экономический

риск и методы его измерения: Учебное пособие. – Донецк: ДонНУ, 1999. – 250 с.

10. Медведева М.И., Новожилова Ю.Н., Полшков Ю.Н., Румянцев Н.В. Теория вероятности и математическая статистика: Учебное пособие. – Донецк: - ДонНУ, 2002. – 331 с.

11. Сидорова А.В. Статистика внешнеэкономической деятельности: Учебное пособие. – Донецк: «Китис», 2006. – 200 с.

12. Международная практика лизинга. - Донецк: ИЭП НАН Украины. – 1996 – 91с.

13. Как улучшить инвестиционный климат?//Діловий вісник. – Киев: 1995.- № 2 – 25-26 с.

14. Макогон Ю.В., Васина И.П. Инвестиционная политика в Украине, совместное предпринимательство и проблемы образования зон свободного предпринимательства. - Донецк: АТН Украины, 1995. - 77 с.

15.Макогон Ю.В., Гохберг Ю.А. Совместное предпринимательство, инвестиционный и инновационный процессы, свободные экономические зоны. - Донецк: ДГУ 1991. – 258 с.

16.0 внешнеэкономической деятельности: Закон Украины//Голос Украины. -16 апреля 1991.

17. Ю.В. Макогон. Анализ современного состояния ВЭС Украины и Донецкой области// Донбасс-Инвест № 3.- Донецк: 2000.- 101-105 с.

18. Ю.В. Макогон, Н.А. Бударина. Международные финансы: Учебное пособие. – Донецк: ДонНУ, 2007. – 247 с.

19. Макогон Ю.В., Хахулин В.В. Методические основы исследования систематизации интересов во внешнеэкономической хозяйственной деятельности . - Донецк: ИЭПИ, 1997. - 65 с.

20. Макогон Ю.В. Хахулин В.В., Основные факторы, представляющие угрозу публичным интересам экономической безопасности во внешнеэкономической деятельности и разработка правовых средств их нейтрализации. – Донецк: ДонНУ, 1997.- 43 с.

21. Ю.В. Макогон. Використання німецького досвіду пом'якшення проблем безробіття. – Ялта: 2000. - 63-70 с.
22. Ю.В. Макогон. Современное состояние внешнеэкономических связей Украины и Донецкой области, привлечение иностранных инвестиций//Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект (сборник научных трудов). 1 Донецк: ДонНУ, 2007. - Часть 1 3-24 с.
23. Ю.В. Макогон. Черноморская зона экономического сотрудничества: проблемы и перспективы: Сборник научных трудов//Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Интеграционные процессы внешнеэкономических связей в условиях глобализации. - Донецк: 2008, Часть 1 - 12-28с.
24. Ю. В. Макогон. ЧЭС: пространство, реалии и перспективы// Меркурий/ Внешние связи №9(153) сентябрь. - Донецк: ООО “Диапринт”. - 40-41 с.

5. ЗАДАЧА ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ПРОГРАМНОГО МАТЕРІАЛУ

Оскільки основною формою оволодіння програмного матеріалу є самостійна робота, студент може чітко представляти власний рівень розуміння кожної теми курсу. Нижче представлені конкретні питання по кожній темі, відповіді на які студент повинний знайти в основній або додатковій літературі.

ТЕМА 1. Методи наукових досліджень.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Розкрийте сутність найбільш розповсюджених загальнонаукових методів наукового дослідження.

1. Охарактеризуйте конкретно-наукові методи наукового дослідження у визначеній області знань.
2. Визначите методологію конкретного наукового дослідження.
3. Сформулюйте конкретно- наукові методи наукових досліджень.
4. Назвіть приклади загальнонаукових методів та впровадження їхніх результатів у практичну діяльність.
5. Назвіть планові основи зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.
6. Сформулюйте поняття і методи лінійного програмування та теорії масового обслуговування, їхнє використання в рішенні реальних економічних задач.
7. Як відбувається підвищення якості продукції з одночасною економією матеріальних і трудових ресурсів за допомогою методу функціонально-вартісного аналізу?
8. Охарактеризуйте роль методу ефективності у розвитку економічних рішень.
9. Обґрунтуйте функції програмно-цільового планування при розробці та реалізації стратегії і тактики економіки.

ТЕМА 2. Експертизи у наукових дослідженнях.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Поняття експерименту як засобу перевірки теоретичних розробок.
2. Пояснить поняття природного і штучного експериментів.
3. Назвіть види штучних експериментів.
4. Охарактеризуйте однофакторну і багатофакторну схеми експерименту.
5. Розкрийте залежність обсягу експериментальних робіт від ступеня розробки теоретичних положень.
6. У яких випадках доцільно математичне планування експерименту?
7. При яких умовах можливе застосування математичного планування експерименту?

8. Опишіть алгоритм математичного планування експерименту.
9. Розкрийте сутність відділу етапів експерименту.
10. Назвіть типи помилок і методи їх виключення.

ТЕМА 3. Гіпотези у наукових дослідженнях.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Дайте визначення поняття гіпотези.
2. Сформулюйте вимоги, яким повинна відповідати висунута гіпотеза.
3. Охарактеризуйте основні стадії існування гіпотези.
4. Які основні функції і критерії наукових гіпотез?
5. Розкрийте процес перетворення гіпотези в наукову теорію.
6. Дайте визначення поняття доказу гіпотези.
7. Охарактеризуйте прямий і опосередкований способи доказу істинності наукових пропозицій.
8. Сформулюйте визначення основних елементів структури доказів.
9. Поняття прямих і побічних доказів.
10. Розкрийте логічну суть процедури спростування і її основних елементів.

ТЕМА 4. Типи наукових документів, сфера їхнього створення і використання.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Поняття наукового документа, визначення друкованих і рукописних наукових документів.
2. Охарактеризуйте первинні і вторинні документи.
3. Охарактеризуйте основні види друкованих джерел інформації. Що являє собою депонування?
4. УДК як засіб упорядкування документальних фондів.
5. Розкрийте зв'язок між окремими етапами науково-технічної діяльності та різних видів документів.

6. Обґрунтуйте роль аналізу, добору і системності джерел інформації в задачах дослідження.
7. Назвіть структуру, методологію і методику вихідних джерел наукової інформації.
8. Поясніть формально-організаційний порядок у процесі наукового дослідження або рішення наукових задач.
9. Охарактеризуйте основні умови підвищення ефективності наукової діяльності.
10. Сформулюйте роль і значення наукового спілкування в розвитку наукової діяльності.

ТЕМА 5. Закономірності росту, розсіювання і старіння наукових документів та аналіз документальних інформаційних потоків.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Розкрийте основні закономірності розвитку системи наукових документів.
2. Опишіть методи аналізу наукових документів.
3. Назвіть характерні закономірності в системі наукових документів і видань.
4. Дайте аналіз росту наукової документації в різних наукових областях.
5. Обґрунтуйте розвиток диференціації і спеціалізації наукових досліджень.

ТЕМА 6. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу.

Глобальна мережа Internet.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Дайте поняття інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу.
2. Обґрунтуйте класифікацію інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу та основні принципи його формування.

3. У чому складаються основні принципи формування інформаційного забезпечення.
4. Опишіть основні види аналітико-синтетичної переробки наукових документів.
5. Перелічіть основні види професійної інформаційної комунікації та процеси виробничої і фінансово-господарської діяльності.
6. Дайте поняття мережі Internet і охарактеризуйте її основні базові послуги.
7. Розкрийте дію протоколів всесвітньої мережі.
8. Дайте характеристику використання комп'ютерних систем FTP і TELNET, їхню ефективність та процес доступу до інформації в локальній мережі.
9. Опишіть механізм використання E-mail для передачі повідомлень у мережі Internet.
10. Поясніть механізм і характерні риси використання гіпертекстової системи WEB – технології.

ТЕМА 7. Організаційно-методична підготовка наукового дослідження.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Що являє собою техніко-економічне обґрунтування?
2. Охарактеризуйте основні види ефективності наукових досліджень.
3. Дайте визначення економічного ефекту науково-економічного процесу.
4. Обґрунтуйте складання методики дослідження теми.
5. Що являє собою робочий план виконання наукового дослідження?
6. Охарактеризуйте державні пріоритети в сфері наукових досліджень в Україні.
7. Розкрийте програмно-цільовий принцип організації наукових досліджень.

8. У чому суть критерію відповідності профілеві наукової установи?
9. Як забезпечення фінансування і впровадження результатів дослідження впливає на вибір теми?
10. Що передбачає етап визначення теоретичних основ розробки теми?

ТЕМА 8. Дослідницька стадія науково-дослідного процесу.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Охарактеризуйте основні етапи дослідницької стадії науково-дослідного процесу.
2. Проаналізуйте проведення теоретичних досліджень з метою доказу гіпотези
3. Назвіть основні положення розробки економічного обґрунтування пропозицій.
4. Опишіть основи і результати загального аналізу теоретичних та експериментальних досліджень.
5. Обґрунтуйте порядок підготовки і виконання наукового експерименту
6. Охарактеризуйте коротко основні етапи виконання робіт на заключній стадії науково-дослідного процесу.
7. Поясніть реалізацію результатів дослідження, коректування і доробку результатів наукових досліджень.
8. Перелічіть основні форми узагальнення результатів науково-дослідної роботи.
9. Обґрунтуйте апробацію і реалізацію результатів дослідження.
10. Сформулюйте заключні висновки, остаточні рішення і рекомендації з результатів наукового експерименту.

ТЕМА 9. Етап узагальнення, апробації та реалізації результатів дослідження.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Назвіть загальні вимоги, структуру та правила оформлення результатів науково-дослідної роботи.
2. Опишіть використання результатів наукової праці в написанні наукових статей і монографій.
3. Поясніть структурні частини та функціональні призначення монографії і дисертації.
4. Охарактеризуйте детальний і об'єктивний методи оцінки наукової діяльності і її результатів.
5. Дайте оцінку результатів дослідження за допомогою наукової і науково-технічної експертизи.
6. Опишіть упровадження результатів наукових досліджень у виробництво для забезпечення науково-економічного ефекту.
7. Назвіть теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації, створені в результаті науково-дослідної роботи.
8. Охарактеризуйте реалізацію наукових досліджень у практиці шляхом застосування їх при впровадженні нових технологій .
9. Обґрунтуйте дослідно-виробничий іспит результатів науково-дослідної роботи.
10. Проаналізуйте впровадження наукових результатів у серійне виробництво або в повсякденну практичну діяльність.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ НА БАЗАХ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Індивідуальні завдання призначені для поглибленого вивчення курсу. Вибране завдання студент погоджує з викладачем з урахуванням фахового спрямування і специфіки бази практики.

Усі завдання студент виконує письмово. У кожному з них необхідно:

- сформулювати ціль і завдання дослідження;
- розкрити теоретичні положення проблеми, що досліджуються;
- обґрунтувати методику розв'язання практичного завдання;
- здійснити необхідні розрахунки за даними досліджуваного підприємства;
- оцінити отримані результати, зробити необхідні висновки та подати пропозиції.

Термін представлення виконаних завдань на кафедру та їх захисту визначається згідно із затвердженим графіком навчального процесу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ І РЕФЕРАТІВ З КУРСУ
„МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ”

1. Системний аналіз і комплексний підхід, функції і роль у зміні зовнішніх процесів у сфері фінансового і міжнародного ринків.
2. Базові загальнонаукові та аналітико-прогностичні методи у економіці.
3. Економічний експеримент, його задачі, результати проведення, економічний аналіз і оцінка результатів.
4. Гіпотеза у наукових експериментах, її розробка, формулювання і докази.
5. Типи наукових документів, сфера їх створення і використання.
6. Основні базові послуги мережі Internet.
7. Закономірність росту, розсіювання і старіння наукових документів, аналіз документальних інформаційних потоків.
8. Методи класифікації інформації у наукових дослідженнях.
9. Інформаційне забезпечення науково-дослідного процесу.
10. Економічна і науково-технічна інформація у розвитку діяльності підприємства.
11. Аналіз, добір і системність джерел інформації у задачах дослідження.
12. Підвищення якості продукції підприємства за допомогою методу функціонально-вартісного аналізу.
13. Систематизація наукового матеріалу, виявлення, пояснення та усунення джерел розбіжностей і протиріч у науковій інформації.
14. Розвиток диференціації і спеціалізації наукових досліджень.
15. Ефективні методи аналізу інформаційних зв'язків, концепція, основні напрямки і характерні риси.
16. Рівні і темпи розвитку використання інформаційних технологій і створення глобальних телекомунікаційних мереж.

17. Internet як всесвітнє об'єднання регіональних і корпоративних комп'ютерних мереж.
18. Основні напрямки розвитку процесу передачі інформації сучасного суспільства за допомогою мережі . Internet.
19. Етапи конкретизації теми наукового дослідження і попереднього визначення теоретичних передумов.
20. Методика визначення економічної ефективності підприємства за допомогою коефіцієнта економічної ефективності та економічного потенціалу науково-дослідних робіт.
21. Основні напрямки розвитку процесу інформації сучасного суспільства за допомогою глобальної мережі Internet.
22. Упровадження результатів наукових досліджень у серійне виробництво та у повсякденну практичну діяльність.
23. Підвищення ефективності науки і науково-технічного прогресу шляхом удосконалювання економічного механізму освоєння наукових результатів виробництвом.
24. Комп'ютерні системи FTP, TELNET і Web –технологія, ефективність і процес доступу в локальній мережі.
25. Дослідницька стадія науково-дослідного процесу.

7. ПРОМІЖНИЙ КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Оцінка знань студентів включає:

- а) виконання індивідуального завдання;
- б) проміжний тестовий контроль.

Виконання індивідуального завдання є необхідною умовою для допуску до іспиту.

Передбачено також три тестові контролювання знань студентів (по 20 завдань з кожного тесту). Позитивним результатом вважається сума в 30 і більше балів. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії:

- відмінний рівень (10 балів) — від 8 до 10 правильних відповідей;
- задовільний рівень (5 балів) — від 5 до 7 правильних відповідей;
- незадовільний рівень (0 балів) — від 0 до 4 правильних відповідей.

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів з дисципліни здійснюється за 100-бальною системою з наступним приведенням у традиційну для фіксації оцінки у відповідних документах за шкалою:

- 91 - 100 балів — «відмінно»;
- 71-90 балів — «добре»;
- 50-70 балів — «задовільно»;
- менше 50 балів — «незадовільно».

Підсумковий контроль проводиться на основі рейтингової системи оцінювання знань, що включає три компоненти: оцінка за виконання індивідуального завдання; оцінка результатів проміжного тестового

контролю; оцінка (максимально - 60 балів), яку отримав студент за результатами іспиту.

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо, за такою шкалою: 10; 5; 0 балів.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на теоретичні запитання з фахових дисциплін використовуються такі критерії:

- відмінному рівню (10 балів) відповідає всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; засвоєння основної і додаткової літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами, вивчення яких передбачене програмами дисциплін; уміння користуватися ними для розв'язання як типових, так і нетипових практичних ситуацій; виявлення творчих здібностей у розумінні і використанні навчально-програмного матеріалу;

- задовільному рівню (5 балів) відповідає достатній рівень знань з основного програмного матеріалу; засвоєння інформації в основному з лекційного курсу; володіння необхідними методами, методиками та інструментами, що їх передбачено програмами; вміння використовувати їх для вирішення типових ситуацій з можливими незначними помилками;

- незадовільному рівню (0 балів) відповідає наявність значних прогалин у знаннях з основного програмного матеріалу; володіння лише окремими поняттями, методиками та інструментами з можливими принциповими помилками в процесі їх використання.

Для підведення підсумків роботи студентів з курсу «Методика досліджень зовнішньоекономічної діяльності» використовується середньоарифметична оцінка, тобто за кожним з трьох видів контролю виставляється окрема оцінка. Ці оцінки підсумовують і в такий спосіб визначають загальну оцінку з курсу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Загальнонаукові методи наукового дослідження. Сутність і методологія.
2. Планові основи зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.
3. Привести приклади загальнонаукових методів і впровадження їх результатів у практичну діяльність.
4. Функції програмно-цільового планування при розробці й реалізації стратегії й тактики економіки.
5. Основні види й класифікація друкованих джерел інформації.
6. Обґрунтуйте як відбувається підвищення якості продукції з одночасною економією матеріальних і трудових ресурсів за допомогою методу функціонально-вартісного аналізу.
7. Методи класифікації, види й основні принципи формування інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу.
8. Глобальна мережа Internet. Основні базові послуги, програмне забезпечення й інформаційні можливості.
9. Характерні риси гіпертекстової системи WEB - технології.
10. Дослідницька стадія науково-дослідного процесу. Теоретичні й практичні методи виконання наукових досліджень.
11. Експеримент у наукових дослідженнях. Природні й штучні експерименти.
12. Розкрийте залежність обсягу експериментальних робіт від ступеня розробки теоретичних положень.
13. Наукові методи досліджень у зовнішньоекономічній діяльності. Системний аналіз і комплексний підхід.
14. Фактори й закономірності сприятливій розробці й висуванню наукової гіпотези.
15. Розкрийте процес перетворення гіпотези в наукову теорію.
16. Математичне планування наукового експерименту. Схема «Чорного ящика».
17. Етап узагальнення й апробації результатів наукового дослідження.
18. Назвіть у яких випадках доцільно математичне планування експерименту.
19. Прямий і опосередкований способи доказу істинності наукових пропозицій. Прямі й побічні докази гіпотез.
20. Типи помилок і методи їхнього виключення в алгоритмі математичного планування експерименту.
21. 3. Логічна суть процедури спростування гіпотези і її основних елементів.
22. Роль аналізу, відбору й системності джерел інформації в завданнях наукових досліджень.

23. Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу. Основні принципи його формування.
24. Види аналітико-синтетичної переробки наукових документів.
25. Структура, методологія й методика вихідних джерел наукової інформації в науково-дослідному процесі.
26. Комп'ютерні системи FTP і TELNET. Ефективність і процес доступу до інформації в локальній мережі INTERNET.
27. Відмінності електронної пошти від систем FTP і TELNET.
28. Етапи конкретизації теми наукового дослідження й попереднього визначення теоретичних передумов дослідження.
29. Програмно-цільовий принцип організації наукових досліджень.
30. Державні пріоритети в сфері наукових досліджень в Україні.

31. Характеристика й механізм використання E-mail і системи WEB-технологій у мережі INTERNET.
32. Алгоритм науково-дослідного процесу, його класифікація й окремі стадії.
33. Проблеми рішення глобальних, національних, регіональних і економічних завдань у науково-дослідному процесі.

34. Організаційно-методична підготовка наукового дослідження. Економічний ефект науково-економічного процесу.
35. Впровадження й реалізація наукових результатів досліджень у серійне виробництво.
36. Функціональні призначення й структурні частини монографії й дисертації.
37. Завершальна стадія науково-дослідного процесу. Апробація й реалізація результатів дослідження.
38. Економічний механізм освоєння наукових результатів у виробничій і суспільній практиці.
39. Форми узагальнення результатів науково-дослідної роботи.

ЗРАЗОК ЗАЛІКОВОГО ЗАВДАННЯ.

1. Етапи конкретизації теми наукового дослідження й попереднього визначення теоретичних передумов дослідження.
2. Програмно-цільовий принцип організації наукових досліджень.
3. Державні пріоритети в сфері наукових досліджень в Україні.

Навчальне видання

РОБОЧА ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З ДИСЦИПЛІНИ „МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Для студентів спеціальності 6.050103

„Міжнародна економіка”
(українською мовою)

Підписано до друку . Формат 60х90/16. Папір типографський. Офсетний друк.
Умовн. друк. Арк.. 5. Тираж 50 прим. Замовлення № 718

Видавництво Донецького національного університету,
83055, м. Донецьк, вул. Університетська, 24
Надруковано: Центр інформаційних комп'ютерних технологій
Донецького національного університету,
83055, м. Донецьк, вул. Університетська, 24